

ogen

ASPHA BIJNAAR GEEFT LES OP DE ST. JANS-SCHOOL IN AMSTERDAM-WEST OVER HET KOLONIAAL VERLEDEN. FOTO JOOST GROENEBOER

van en docent bij de Vertelacademie en ontwerper van de workshop Inclusie door Storytelling. Hij vindt de geschiedenis van Anton de Kom eigenlijk een heel Nederlands verhaal. Om wat hij voor Suriname heeft gedaan. Maar ook: omdat hij als banneling in Nederland in verzet kwam tegen de Duitse bezetting, wat hem zijn leven kostte. Het verhaal van De Kom kan volgens Den Boestert evengoed vanuit het perspectief door de ogen van zijn vrouw Petronella worden verteld. Hoe zij het opkomende nationaalsocialisme beleefde

en het gezin ondersteunde in crisistijd. De nieuwe vensters nodigen weliswaar uit tot het vertellen van verhalen, zegt Den Boestert, over wie wij zijn, hoe we gevormd zijn en waar we vandaan komen. Maar de vaardigheid om die verhalen op een inclusieve manier te vertellen, wordt er helaas niet bij geleverd. “Dat leren aankomende docenten niet meer op de pabo, hoe je verhalen vertelt.” Hij pleit ervoor om alle geschiedenisdocenten en medewerkers van archieven en erfgoedinstellingen een training van een dag aan te bieden, zodat ze die vertaalslag leren maken: hoe vertel je een verhaal en vanuit welk perspectief?

Minder elitair

Fleur Geenen, opleidingsdocent geschiedenis en aardrijkskunde aan de Fontys Hogeschool Kind en Educatie probeert pabostudenten vooral gevoelig te maken voor wat actueel is. De vernieuwde canon vindt ze een goede gelegenheid om te kijken naar wat je met elkaar wilt als land. Ze is blij dat de commissie bij inclusie niet alleen heeft gelet op etniciteit en gender, maar ook op geografische spreiding. Zo is het venster over de gasbel verruimd tot kolen en gas. Daarmee komen de kolenmijnen veel meer naar voren. “Bij het venster Kolen en gas denk ik gelijk aan Limburgers en Groningers”, zegt Den Boestert, “en dus aan mensen. Boven op die delfstoffen woonden en wonen ook mensen. Dat nodigt uit tot een inclusiever verhaal, over de mensen die ermee te maken hadden maar er vaak niet van hebben geprofiteerd.”

CANONVANNEDERLAND.NL
MET DANK AAN AMALIA DEEKMAN EN MARK SCHEP.

Houd Cultuur Levend

Het Prins Bernhard Cultuurfonds is de actie Houd Cultuur Levend gestart. Het fonds zamelt geld in voor cultuurmakers die als gevolg van de coronacrisis al geruime tijd met financiële problemen kampen. Uit een onlangs verschenen onderzoek van het Cultuurfonds blijkt dat bijna 70 procent van de Nederlanders het “heel erg” zou vinden als kunst en cultuur verdwijnen als gevolg van de coronacrisis. Toch heeft slechts 10 procent een financiële donatie gedaan aan een culturele instelling. Het eerdere burgerinitiatief Doe Mee Met Je AOW waarin AOW'ers werden opgeroepen om het vakantiegeld van de AOW geheel of gedeeltelijk over te maken was succesvol en leverde ruim een miljoen euro op. Minister Van Engelshoven verdubbelde dit bedrag.

DONEREN KAN VIA HOUDCULTUURLEVEND.NL

Culturele democratie

Op 15 september opent de aanmelding voor de subsidieregeling Samen Cultuurmaken 2021-2024, het paradepaardje van het vierjarige Programma Cultuurparticipatie. Bij de aftrap van dat programma zei minister Van Engelshoven dat zij hoopte dat in 2024 het programma niet meer nodig zou zijn. De ambities zijn hoog. Cultuurparticipatie is in Nederland een beleidsprobleem, anders zou er geen subsidieregeling nodig zijn. De regeling benoemt het probleem ook. Het gaat onder meer om het wegnemen van drempels voor cultuurparticipatie. In vakjargon: de regeling streeft naar democratisering van cultuur. Iedereen moet toegang hebben tot de huidige culturele sector. Drempels die leiden tot niet-participeren moeten worden weggenomen. Dat is lastig genoeg. Niet-participeren is dikwijls een kwestie van redenen als “het komt er gewoon niet zo van” of “niet zo’n zin”, en projecten waarin wordt samengewerkt met een partner uit ‘het sociaal domein’ (verplicht in deze regeling) helpen daar vermoedelijk niet zo veel aan. Maar er zijn ontegenzeggelijk ook nog echte drempels, en die verdienen het geslacht te worden.

De regeling wil echter niet alleen bijdragen aan de democratisering van cultuur, maar ook aan culturele democratie. De regeling schrijft: “Het begrip culturele democratie poogt de traditionele machtsverhoudingen binnen het culturele veld te doorbreken. Hierbij wordt letterlijk en figuurlijk ruimte

Het is vloeken in de kerk

gemaakt binnen het veld voor niet binnen de canon (h)erkende kunstpraktijken, zoals underground kunstvormen, niet-traditionele kunstpraktijken, kunst gemaakt door mensen met een beperking etc.” Daar wordt het interessant. Gaat het een subsidieregeling - gesteund en gefinancierd door het centrum van de macht in de cultuursector (het ministerie) en ontworpen en uitgevoerd door een van de belangrijke instituten binnen diezelfde cul-

tuursector (het Fonds voor Cultuurparticipatie) - lukken om “de traditionele machtsverhoudingen binnen het culturele veld te doorbreken”? Baron Von Münchhausen – die van dat haar en dat moeras – zou er jaloers op zijn. Ik hoop het van harte. En het Fonds voor Cultuurparticipatie heeft, dat lees je aan alles, oprecht moeite gedaan om de regeling open te houden, en toegankelijk. Dat kent natuurlijk zijn grenzen: zo mogen zelforganisaties zonder rechtspersoonlijkheid wel als partner optreden maar niet zelf aanvragen, dat recht blijft voorbehouden aan instellingen en professionals – al is het dan wel weer mooi dat amateurkunstverenigingen hier ook tot de instellingen worden gerekend.

Wat niet helpt is dat ook in deze regeling de artistiek-inhoudelijke kwaliteit weer bovenaan het lijstje van beoordelingscriteria prijkt. Precies de voortdurende nadruk op artistiek-inhoudelijke kwaliteit maakt culturele democratie zo lastig. Zodra die wordt besproken wordt gewoonlijk immers de gevestigde orde ingevlogen, en kunnen we fluiten naar het doorbreken van de traditionele machtsverhoudingen in het veld. Wat zou er gebeuren als we het artistiek-inhoudelijke criterium eens weg zouden laten uit zo’n regeling? Als we mensen uitnodigen in te schrijven met wat voor hen belangrijk is? Betekenisvol? Spannend? Origineel? Of gewoon *leuk* – een woord dat ik in de tijd dat ik nog wel eens in beoordelingscommissies van cultuursubsidieaanvragen functioneerde heel snel leerde niet hardop te noemen op straffe van homerisch gelach van de gevestigde orde aan tafel? Geen kwaliteit. Ik weet het: het is vloeken in de kerk. Maar misschien kan het in de regeling 2025-2028. Want ik ben bang (sorry mevrouw Van Engelshoven) dat we culturele democratie in 4 jaar niet gaan redden.

Evert Bisschop Boele is bijzonder hoogleraar Betekenis van Cultuurparticipatie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en lector Kunsteducatie aan de Hanzehogeschool Groningen.

Blijf op de hoogte van ontwikkelingen in je vakgebied! Neem kosteloos een abonnement op de Cultuurkrant NL via lkca.nl/cultuurkrantnl. De Cultuurkrant NL verschijnt vier keer per jaar.

